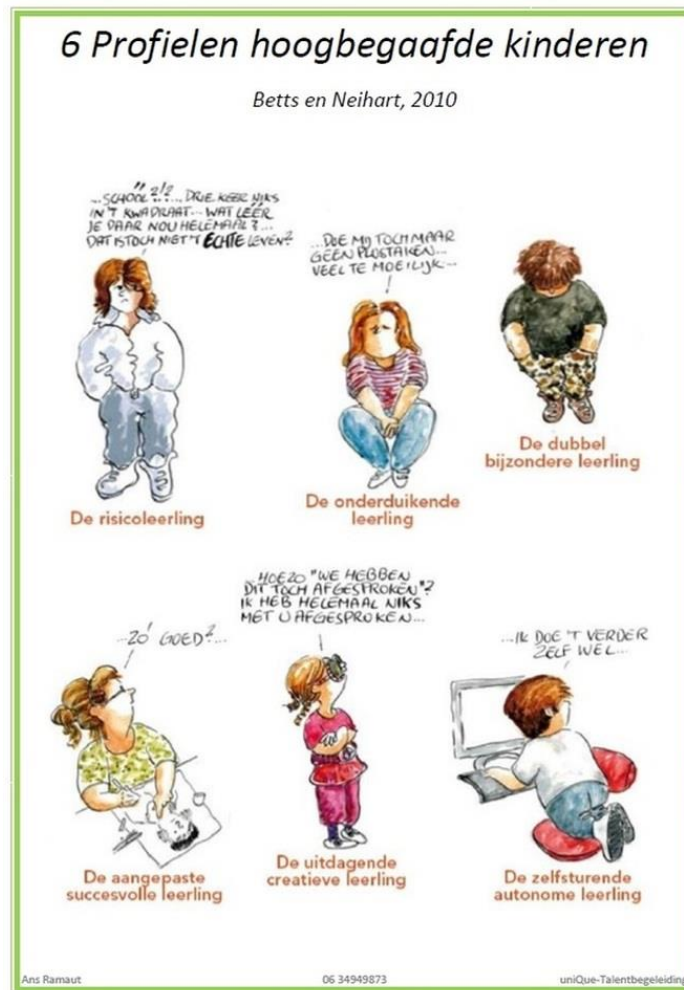

Beleidsplan (hoog) begaafde leerlingen

Het Kompas

Juli 2019

Inhoudsopgave

1. Inleiding - pagina 3
2. Signalering - pagina 3
3. Missie/visie van onze school - pagina 5
4. Doelen van ons (hoog)begaafdenonderwijs - pagina 6
 - 4.1 Welbevinden
 - 4.2 Kerndoelen
 - 4.3 Productiviteit
 - 4.4 Vaardigheden
5. Plaatsingsprocedure - pagina 8
6. Verrijken - pagina 10
7. Verbreden - pagina 10
8. Versnellen - pagina 10
9. Uitvoering - pagina 11
 - 9.1 Uitvoering - In de klas
 - 9.2 Uitvoering - Groepen formeren
 - 9.3 Uitvoering - Communicatie
 - 9.4 Uitvoering - Ouderbijdrage

1. Inleiding

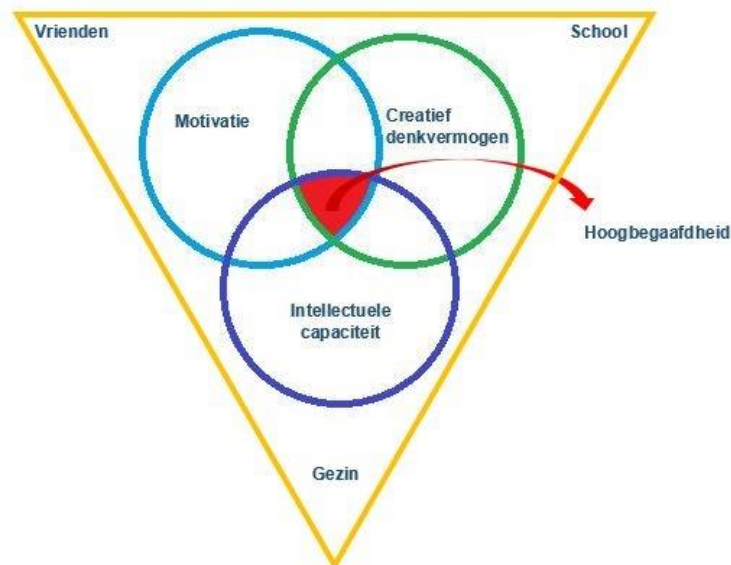
Voor u ligt het beleidsplan (hoog) begaafde leerlingen op Het Kompas. Het doel van dit beleidsplan is een eenduidige visie neerzetten op (hoog)begaafdheid binnen de school en daaruit voortvloeiend een voor leerkrachten en ouders duidelijk stappenplan voor begeleiding van (hoog)begaafde leerlingen. Het beleidsplan wordt aan iedere nieuwe ouder, wiens kind het hoogbegaafden onderwijs gaat volgen, uitgedeeld.

2. Signalering

Hoe signaleer je (hoog)begaafde leerlingen? Het simpelste model is het model van Renzulli.

Volgens Renzulli beschikt een hoogbegaafde over:

- buitengewone capaciteiten (een IQ boven 130)
- een grote motivatie
- een grote mate van creatief denken

Mönks voegde eraan toe dat de houding en de inbreng van het gezin, school en vrienden medebepalend zijn voor succes.

Een andere wetenschapper, Heller, gaat nog wat verder. Heller zegt dat hoogbegaafdheid de mogelijkheid is om op basis van aanleg en stimulerende omgeving gemakkelijker tot uitzonderlijke prestaties te komen dan gemiddeld. De uiting van deze capaciteiten is dus niet noodzakelijk om hoogbegaafd te zijn. Enkel een goede verhouding tussen alle factoren zorgt voor bijzondere prestaties. Talentvolle kinderen die dit niet laten zien noemen we onderpresteerders.

Persoonlijkheidsfactoren die invloed hebben:

- motivatie
- stressgevoeligheid
- werk- en leerstrategieën
- regulatievaardigheden
- zelfvertrouwen/faalangst
- versterkende overtuiging (ontwikkelingsgericht)
- belemmerende overtuiging

Verder zijn gezinssituatie en school- of groepsklimaat van belang. Stimulatie vanuit deze twee milieus is erg belangrijk voor de ontwikkeling van het (hoog)begaafde kind.

We beginnen het liefst zo vroeg mogelijk met signalering. Onderzoek wijst uit dat hoogbegaafde kinderen zich al binnen zes weken kunnen gaan aanpassen aan het niveau van de groep en mogelijk gaan onderpresteren.

Hoe signaleert de leerkracht een (mogelijk HB) leerling in groep 1-2:

- De leerkracht houdt een intakegesprek met de ouders van de nieuwe leerling a.d.h.v. de vragenlijst nieuwe kleuters.
- Deze vragenlijst wordt door de ouders, voorafgaand aan het intakegesprek, ingevuld en meegenomen naar het gesprek.
- De startende leerling in groep 1 maakt een menstekening (Goodenough). Er wordt gekeken welke score het kind heeft.
- De leerkracht observeert de nieuwe kleuter a.d.h.v. een spelobservatie lijst, gedurende de eerste 6 weken dat het kind op school zit.
- De leerkracht observeert de kinderen 3 keer, midden groep 1, start groep 2 en midden groep 2 aan de hand van de groepssignaleringslijst van het protocol hoogbegaafdheid van WSNS Rijnstreek. Aan de hand van de spelobservaties, de ingevulde vragenlijst en de menstekening bepaalt de leerkracht welke kinderen meegenomen dienen te worden in deze observaties.

3. Missie/visie van onze school

(Hoog) begaafde leerlingen hebben door hun unieke ontwikkeling op sociaal-emotioneel, cognitief en motorisch gebied niet altijd aansluiting met medeleerlingen en het onderwijsaanbod. Zij hebben onderwijs nodig dat bij hun ontwikkeling past.

Wij willen alle leerlingen op Het Kompas uitdagen hun talenten te ontwikkelen, zodat aan het eind van de basisschool iedere leerling weet waar het goed in is en waar zijn of haar kansen liggen ongeacht zijn of haar mogelijkheden.

Het slagen van de ontwikkeling zien wij als een formule,
talent x inzet x strategie= resultaat.

Talent is wat je van nature hebt meegekregen x de mate waarin het gestimuleerd wordt door de omgeving. Talent is maakbaar, maar dat heeft grenzen.

Strategie is de manier waarop je uitdagingen aanpakt en dit is het stuk waar onderwijs veel aandacht aan besteed. Inzet is de mate waarin de leerling werkt en doorzet. Ook hierin kan een leerling gestimuleerd worden door de omgeving.

Als we deze formule met een 10 schaal duiden en je hebt een leerling met een groot talent (10) x matige inzet (2) x voldoende strategieën (8) = resultaat (160)

of

Middel talent (5) x grote inzet (10) x voldoende strategieën (8) = resultaat (400)

De invloed van de inzet is van groot belang op het resultaat! Het didactisch onderwijs richt zich op de strategieën, het kind komt binnen met een groot talent en wij richten ons dus, naast het inzetten van de juiste leerstrategieën, op de inzet.

Daarbij is het belangrijk dat alle leerlingen zich thuis voelen, goed in hun vel zitten, zelfstandig kunnen werken, gemotiveerd zijn en met uitdaging om leren gaan.

4. Doelen van ons (hoog)begaafdenonderwijs

4.1 Welbevinden

Aan de positieve kant ligt het welbevinden. Dit komt tot uiting in de volgende punten:

- Zelfvertrouwen, zelfstandigheid
- Doorzetten, zelf oplossen
- Omgaan met het 'onverwachte', (over)gevoeligheid
- Omgaan met boosheid, frustraties
- Kritiek geven en ontvangen op een positieve manier
- Hulp vragen indien nodig, niet te snel maar ook niet te laat
- Duidelijk overkomen bij anderen
- Zichzelf durven zijn
- Zelfvertrouwen bij presenteren
- Zelfreflectie
- Sociaal: leren (samen te) leven
- Samenwerken

Aan de negatieve kant ligt depressiviteit. Ons doel is depressiviteit te voorkomen. Er zijn leerlingen die, doordat ze niet goed begeleid worden, niet goed in hun vel zitten. Ze kunnen letterlijk depressief worden.

In 'De begeleiding van hoogbegaafde kinderen' (James Webb e.a.) benoemt Webb drie soorten van depressies waarvan de kans groot is dat ze optreden bij (hoog)begaafde kinderen:

1. De eerste soort ontstaat door het hebben van hoge verwachtingen en idealen van jezelf
2. De tweede ontstaat door het gevoel vervreemd en afgesneden te zijn van andere mensen. Gericht op de verwachtingen van anderen, door het gevoel te hebben door anderen gezien te worden als product, gebruiksvoorwerp in plaats van als een eigen persoon. Gevolg: je terugtrekken in oppervlakkige relaties tegen wil en dank
3. De derde soort 'de existentiële depressie' ontstaat door de intense betrokkenheid bij de fundamentele problemen van het menselijk bestaan en het menselijk en eigen onvermogen. Achter zulke abstracte vragen ligt vaak de vraag naar de betekenis van het eigen leven van het kind

Wij besteden veel aandacht aan het delen van de emoties die leven bij (hoog)begaafde kinderen en proberen valkuilen waarin we onbewust en ongewild

terecht kunnen komen te voorkomen. Wij gebruiken hiervoor de sociaal emotionele methode Kanjertraining. Daarnaast voeren we veel gesprekken met de kinderen. Ook gebruiken we in de groep 5 t/m 8 de werkwijze van Mindset, Fixie and Growie. In alle groepen spreken we de 'mindset taal'. Voorbeelden hiervan zijn; 'je kan dit nog niet', 'maak je fouten, dan ben je aan het leren'.

4.2 Kerndoelen

In Nederland zijn de kerndoelen niet optioneel. Het is een juridische verplichting voor ons als school om de leerlingen daar naartoe te begeleiden. Ze worden aangeboden via Snappet en zo wordt ook de beheersing van de doelen gevolgd. Tweemaal per jaar worden ze getoetst door middel van CITO toetsen. Niet iedereen hoeft een I voor elk onderdeel te halen. Ons streven is om leerlingen minimaal II scores te laten behalen. Bij IV/V-scores wordt er een analyse gemaakt en een handelingsplan opgesteld.

N.B. Ook hoogbegaafde leerlingen kunnen leermoeilijkheden zoals dyslexie hebben, waarbij de aanpak hetzelfde is als bij een niet (hoog)begaafde leerling.

4.3 Productiviteit

We willen dat de leerlingen productief worden. Misschien kent u die leerlingen ook wel; leerlingen waar heel veel in zit, waar we prachtige gesprekken mee kunnen voeren, maar die nog geen drie sommen op papier kunnen krijgen zonder gefrustreerd te raken of er mee op te houden.

Er zijn twee types plusdoelen, te weten vaardigheidsplusdoelen en inhoudelijke plusdoelen.

***Vaardigheidsplusdoel**

Het vaardigheidsdoel is belangrijker dan de inhoud. Voorbeelden van vaardigheidsdoelen zijn: een taal leren begrijpen, het geheugen te gebruiken, te plannen, te organiseren, tegen grenzen aan te lopen, te concentreren. Dat is wat leerlingen moeten leren.

***Inhoudelijk plusdoel**

Daarna koppel je er inhoud aan. Als je de leerling een breder perspectief op de wereld wil geven koppel je daar bijvoorbeeld het vak filosofie aan. Leerlingen krijgen bijzondere projecten en vakken.

De doelen zoals we hierboven geschetst hebben zijn met opzet in deze volgorde genoemd, in volgorde van belangrijkheid. Het belangrijkste is het welbevinden zodat depressie voorkomen wordt.

Daarna zijn de kerndoelen (leren lezen, hoofdbewerkingen rekenen e.d.) aan de orde. Pas als aan de kerndoelen voldaan wordt, is er voldoende ruimte voor

verrijking en verbreding waarbij vaardigheidsplusdoelen belangrijker zijn dan de inhoud.

4.4 Vaardigheden

Welke vaardigheden zijn van belang?

- Omgaan met frustratie en uitdaging: veel dingen komen aanwaaien waardoor het kind niet gewend raakt aan frustratie en geen doorzettingsvermogen kweekt.
- Uit het hoofd leren: als iets je interesseert, onthoud je het vanzelf, maar wat als het je niet interesseert?
- Zelfstandig werken: veel van de (hoog)begaafde leerlingen zijn minder goed in het zelfstandig werken. Ze worden thuis vaak individueel begeleid en hebben een 'status aparte' in de klas. Soms speelt faalangst ook een rol.
- Samenwerken: hoogbegaafde leerlingen hebben zelf vaak een bijzonder goede analyse gemaakt en hebben een mooie oplossing voor een probleem. Wat doe je als er ineens anderen zijn die ook iets in willen brengen? Hoe kom je samen tot een oplossing?
- Zelfreflectie: waar ben ik goed in en waarin minder goed? Het kan zijn dat een kind, doordat het de slimste van de klas is, een vertekend zelfbeeld heeft, waarbij het lijkt dat alles goed is. Ieder mens heeft sterke en zwakke kanten, de truc is om daar mee om te leren gaan.
- Onderzoeken: als ik een vraag heb, hoe vind ik dan een antwoord? Hoe controleer ik of het goed is? Hoe zoek ik informatie die ik nog niet heb, in plaats van te blijven hangen in de informatie die ik al heb.

5. Plaatsingsprocedure

Leerlingen van school

- Kleuters, die naar aanleiding van de signalering (zie pagina 2) , in aanmerking komen voor groep 3b worden verder gediagnosticeerd. Dat wordt door de IBer gedaan a.d.h.v. het onderdeel complexe bewerkingen van de Cito-toets.
- De kinderen worden besproken in de HB-commissie*
- De HB-commissie bepaalt welke kinderen naar groep 3b gaan.
- Bij twijfel worden de kinderen in groep 3a geplaatst.

Kleuters moeten minimaal 1,5 jaar onderwijs in de kleutergroep hebben gevolgd.

*Onder de HB-commissie verstaan we:

- Directeur
- IB'er
- Huidige en mogelijk ontvangende leerkracht

- Leerlingen uit de groepen 3 t/m 8 waarbij het vermoeden van (hoog)begaafdheid is, worden besproken in de HBcommissie.
- Bij een positief advies vanuit de HBcommissie volgt er een oudergesprek over de te volgen stappen.

Indien de leerkracht een kind niet herkent als (hoog)begaafd en de ouders wel:

- Op initiatief van de ouders (bij vermoeden van hoogbegaafdheid) vragen de ouders een gesprek aan bij de leerkracht.
- Daarna wordt het kind besproken in de HB-commissie.
- Is de HB-commissie het niet met de ouders eens, moeten de ouders een IQ test laten doen.
- De uitslag van de test wordt besproken in de HB-commissie en ook bij een IQ van 130 of hoger kan het zijn dat uw kind toch niet in aanmerking komt voor de b groep. Inzet, motivatie en creatief denken zijn minstens zo belangrijk als IQ.

Leerlingen via zij-instroom

- Er vindt een gesprek plaats tussen ouders en de IB'er.
- Tijdens het oudergesprek worden de verwachtingen van de ouders en school besproken zodat er een reëel beeld ontstaat van wat ouders van de school verwachten en wat school kan bieden.
- Er is een hoog IQ (≥ 130) vastgesteld door een valide IQ test (WISC V, RAKIT, WIPPSI).
- Informatie inwinnen bij de voorgaande school (IBer).
- Per kind wordt door de HBcommissie bekeken of hij/zij in een HB-groep geplaatst kan worden. Hierbij wordt ook gelet op gedrag van een kind, omdat het gedrag niet ten koste mag gaan van de veiligheid van de andere kinderen.
- Er wordt, indien nodig, een proefperiode afgesproken van maximaal 2 weken.

Tenslotte:

- Alle kinderen moeten, voordat ze naar groep 5 gaan, zijn getest. De test dient door de ouders te worden betaald.
- Normaal hanteren wij een IQ van 130 als minimumeis, maar uitzonderingen zijn mogelijk.
- Het verslag van de test wordt in het digitale dossier van de kinderen bewaard.
- Iedere ouder is op de hoogte van deze toelatingsprocedure.

6. Verrijken

Het is belangrijk dat er een lijn zit in het verrijkingsprogramma. Er moet van tevoren duidelijk zijn wat de doelen zijn waaraan gewerkt wordt. Daarna pas kijken naar de inhoud.

We zoeken binnen het domein van de leerling en bij het onderwerp waar de leerling mee bezig is extra uitdagingen waarmee hetzelfde concept wordt behandeld, maar op een dieper niveau. Voorbeeld: het kerndoelen pakket behandelt centimeter, decimeter, meter enzovoort. Je laat (hoog)begaafde kinderen kijken naar millimeter, decameter en wellicht zelfs naar het Engelse systeem van mijlen en inches. Het concept is hetzelfde, maar uitdagender.

7. Verbreden

We zoeken de uitdaging op een ander gebied dan waar de leerling mee bezig is. Dat kan bijvoorbeeld een andere taal zijn of opdrachten uit de uitgave Vooruit van het Centrum voor Begaafdheidsonderzoek (in de bovenbouw).

Hierbij is het belangrijk dat onderscheid wordt gemaakt tussen enerzijds het vaardigheidsplusdoel en anderzijds het inhoudelijke plusdoel.

8. Versnellen

Groep 3-4-5

Bij deze groepen is het mogelijk om bij een vakgebied te versnellen. Om hier als kind voor in aanmerking te komen, bespreekt de leerkracht dit altijd eerst met de intern begeleider.

Hierbij hanteren wij de volgende stappen:

- Bij een normscore van I of hoger, wordt de daaropvolgende toets afgenomen. Daarbij moet een normscore van II of hoger volgen.
- Mogelijke hiaten worden weggewerkt door middel van instructie en verwerking in de eigen groep.
- Het kind kan meedoen/beginnen met het hogere niveau in de eigen groep.

Mocht een leerling de normscore van II niet behalen, blijft de leerling binnen de lesstof werken van de groep. Er wordt dan gekozen voor verdieping en verrijking in plaats van versnellen.

Bij de groepen 3-4-5 is het ook mogelijk om door middel van versnellen een jaar over te slaan. Hierbij gaat het om een spontane voorsprong. We bieden geen extra oefenstof om zo een versnelling te creëren.

De eisen hierbij zijn:

- Op alle Citogebieden van het daaropvolgende jaar wordt een normscore van II gehaald
- Op het gebied van de sociale/ emotionele ontwikkeling past het kind in een klas met oudere kinderen.

Deze trajecten worden alleen gestart door de leerkracht, niet door ouders. De intern begeleider is nauw betrokken bij dit proces.

Groep 6-7-8

Bij deze groepen versnellen wij niet. Leerlingen die een voorsprong hebben op een bepaald gebied krijgen verdieping/verrijking. Stof die zij beheersen hoeven ze niet verder in te oefenen.

N.B. Uitzonderingen op deze regel kunnen alleen plaats vinden met goedkeuring van de leerkracht en de intern begeleider.

9. Uitvoering

9.1 Uitvoering - In de klas

Leerlingen krijgen de lessen rekenen, automatiseren, taal, woordenschat en spelling, aangeboden door middel van de Snappet. Dit is een adaptieve, digitale methode die werkt aan de hand van de leerlijnen.

We bieden de leerlijnen top down aan. De resultaten hiervan zijn erg wisselend per leerling. Er zijn leerlingen die dit goed aankunnen. Zij kunnen stappen overslaan en zo houden zij tijd over voor andere zaken. Er is ook een groep leerlingen voor wie dit niet goed werkt. Zij hebben het nodig om de hele leerlijn te doorlopen.

Daarom bieden we op maat aan; dat wil zeggen dat we top down werken met de leerlingen die het aan kunnen en de leerlijn doorlopen met de leerlingen die dat nodig hebben. Voor de laatste groep geldt dat ook dit weer op maat gebeurt. Niet werken aan wat je al weet, maar werken aan dat wat je moet oefenen. Herhaling vermijden wij waar het kan. Voor inoefenen geldt wel dat er herhaalt moet worden. Ook moeten schoolse vaardigheden onderhouden worden.

Leerlingen in deze groepen maken opdracht 2 (minimale basisstof) en daarna werken ze twee keer per doel aan de +opgaven. Deze zijn adaptief en passen zich aan het niveau van het kind aan. De 80% norm wordt hierbij gehanteerd. Dat wil zeggen dat de leerling minimaal 80% op een doel moet scoren voordat een doel als beheerst mag worden aangemerkt.

Begrijpend en technisch lezen wordt groepsdoorbrekend, of te wel op het niveau van de leerlingen, aangeboden.

Naast de basisstof werken de leerlingen aan projecten, filosofie en mindset.

9.2 Uitvoering - Groepen formeren

Wij streven naar een maximaal aantal leerlingen van 20 per groep. Het kan voor komen dat er meer dan 20 leerlingen in één groep zitten, met een maximum van 23 leerlingen. Bij een minimaal aantal van 12 tot 15 leerlingen kunnen we binnen de formatie bekijken of er ruimte is voor het formeren van een nieuwe groep. Dit

aantal is gebaseerd op wat wij pedagogisch en didactisch gezien verantwoord vinden. Leerlingen hebben gelijkgestemden nodig om zich te kunnen ontwikkelen.

Voor een leerkracht hebben wij de voorkeur voor iemand die ervaring heeft binnen het (hoog)begaafdenonderwijs en daar affiniteit mee heeft. Een pre is een passende opleiding.

9.3 Uitvoering - Eigenaarschap

Het beleidsplan wordt bewaakt en bijgewerkt door de HB-commissie. Haar taken zijn:

- Waar nodig bijwerken van het beleidsplan
- Adviseren van collega's
- Het begeleiden en invullen van plannen voor specifieke leerlingen
- Begeleiden van lastige signaleringsgevallen
- 2-maal per jaar evaluatie uitvoeren
- Reactie op vragen/klachten/opmerkingen ouders/kinderen/collega's

In de teamvergadering wordt verslag gedaan.

De leerkrachten en intern begeleider komen jaarlijks 3 keer bij elkaar om de lopende zaken in de HB groep te bespreken.

9.3 Uitvoering - Communicatie

Contact met de ouders loopt in eerste instantie via de normale kanalen: groepsleerkracht, website, schoolgids, leerling. Bij de start van het nieuwe schooljaar wordt iedere ouder uitgenodigd voor een kennismakingsgesprek.

De voortgang van het kind wordt twee keer per jaar besproken tijdens een 10 minuten gesprek, in februari en juni/juli.

Op afspraak (na schooltijd) kunnen de ouders de leerkracht spreken over korte, dringende zaken.

Wanneer blijkt dat ouders meerdere gesprekken nodig hebben, worden er, in overleg met de leerkracht, vervolggereprekken gepland.

Indien nodig, of in overleg, betreft de groepsleerkracht de HB-commissie bij deze voortgangsgesprek.

9.4 Uitvoering - Ouderbijdrage

De vrijwillige ouderbijdrage voor één schooljaar voor de ouders van de HB-groepen is vastgesteld op € 250.

Deze bijdrage wordt gebruikt om de kwaliteit van het hoogbegaafdenonderwijs vorm te kunnen blijven geven door het aanbieden van de verschillende projecten en activiteiten die voor de kinderen worden georganiseerd en om voldoende aanvullend materiaal te kunnen aanschaffen.

Daarnaast wordt de bijdrage ook gebruikt om de deskundigheid van de leerkrachten te vergroten middels bijscholing.

De bijdrage mag geen belemmering zijn voor het volgen van hoogbegaafden onderwijs. Als ouders om welke reden dan ook dit bedrag niet willen/kunnen betalen kunnen zij contact opnemen met de directeur.

Ouders kunnen het bedrag in één keer of in termijnen betalen op een speciaal daarvoor geopende rekening.

Het rekeningnummer is NL94 RABO 0147592399 t.n.v. Smart & Fun Learning, onder vermelding van de naam van hun kind(eren) en de groep.

De verantwoording van de gelden ligt bij de directeur. De MR controleert jaarlijks de in- en uitgaven.

Aan het begin van het nieuwe schooljaar krijgen de ouders een begroting waarin aangegeven staat waar het geld voor het komende jaar aan wordt besteed.